

Warszawa, dnia 31 lipca 2022 r.

Opinia prawna w przedmiocie podstaw prawnych przetwarzania przez radcę prawnego będącego pełnomocnikiem strony postępowania cywilnego danych osobowych stron tego postępowania, ich pełnomocników, sądu w celu świadczenia pomocy prawnej dla swego mocodawcy, w tym w celu uzasadnienia twierdzeń i zarzutów w pismach procesowych

I. Przedmiot opinii

Przedmiotem opinii jest odpowiedź na następujące pytania:

1. Czy radca prawny będący pełnomocnikiem procesowym strony w postępowaniu cywilnym jest uprawniony do przetwarzania danych osobowych stron tego postępowania, ich pełnomocników oraz sędziów orzekających w sprawie w celu uzasadnienia twierdzeń i zarzutów formułowanych w imieniu mocodawcy? Jeśli tak, to jaka jest podstawa prawna przetwarzania tych danych?
2. Czy można przyjąć, że podanie danych osobowych ww. osób przez pełnomocnika procesowego jako uzasadnienie zarzutu lub twierdzenia w postępowaniu cywilnym wypełnia znamiona czynu zabronionego z art. 107 ust. 1 ustawy o ochronie danych osobowych?

II. Zlecający

Opinia została sporządzona na zlecenie Ośrodka Badań, Studiów i Legislacji działającego przy Krajowej Radzie Radców Prawnych z siedzibą przy ul. Powązkowskiej 15, 01-797 Warszawa.

III. Akty prawne

Niniejsza opinia została przygotowana w oparciu o przepisy następujących aktów prawnych:

- Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz. U. z dnia 16 lipca 1997 r. z późn. zm., dalej „**Konstytucja RP**”);
- Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 z dnia 27 kwietnia 2016 roku w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia dyrektywy 95/46/WE (ogólne rozporządzenie o ochronie danych) (Dz. U. L 119, 4.5.2016, p. 1-88. dalej „**RODO**” lub „**Rozporządzenie**”);
- Ustawa z dnia 10 maja 2018 r. o ochronie danych osobowych (tj. Dz. U. z 2019 r. poz. 1781, dalej „**UODO**”);
- Ustawa z dnia 17 listopada 1964 r. Kodeks postępowania cywilnego (tj. Dz. U. z 2021 r. poz. 1805z późn. zm., dalej „**KPC**”);
- Ustawa z dnia 23 kwietnia 1964 r. Kodeks cywilny (tj. Dz. U. z 2022 r. poz. 1360, dalej „**KC**”);
- Ustawa z dnia 6 lipca 1982 r. o radcach prawnych (tj. Dz. U. z 2020 r. poz. 75, 2320, z 2021 r. poz. 2052, dalej „**UoRP**”);
- Ustawa z dnia 27 lipca 2001 r. Prawo o ustroju sądów powszechnych (tj. Dz. U. z 2020 r. poz. 2072, z późn. zm., dalej „**PoUSP**”);
- Ustawa z dnia 21 lutego 2019 r. o zmianie niektórych ustaw w związku z zapewnieniem stosowania rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 z dnia 27 kwietnia 2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia dyrektywy 95/46/WE (ogólne rozporządzenie o ochronie danych) (Dz.U. z 2019, poz. 730, dalej „**Ustawa wdrażająca**”);
- Ustawa z dnia 29 sierpnia 1997 r. o ochronie danych osobowych (Dz. U. z 2016 r. poz. 922 oraz z 2018 r. poz. 138 i 723, dalej „**UODO1997**”).

IV. Treść opinii

1. Uwaga wstępna

Niniejsza opinia dotyczy wyłącznie przetwarzania danych osobowych przez radcę prawnego występującego w charakterze pełnomocnika strony w postępowaniu cywilnym w związku z podejmowanymi czynnościami procesowymi w świetle przepisów o ochronie danych osobowych. Opinia nie obejmuje prawnej oceny przetwarzania przez pełnomocnika danych w postępowaniu karnym, jak również prawnej oceny wykorzystania tych danych w postępowaniu cywilnym z naruszeniem wolności słowa i pisma, o której mowa w art. 11 ust. 1 UoRP. Opinia uwzględnia stan prawny na dzień 31 lipca 2022 r.

W opinii przyjęto założenie, że dane osobowe, o których mowa w pytaniu nr 1 są przetwarzane w zakresie niezbędnym do poparcia twierdzeń i zarzutów formułowanych przez pełnomocnika, a w przypadku wniosku o wyłączenie sędziego - w zakresie wymaganym do uprawdopodobnienia przyczyn wyłączenia.

2. Stosowanie RODO w postępowaniu cywilnym

Z zastrzeżeniami, o których mowa poniżej, przepisy RODO oraz UODO mają zastosowanie do danych osobowych przetwarzanych w postępowaniu cywilnym.

Potwierdza to m. in. motyw 20 RODO, zgodnie z którym Rozporządzenie „*ma zastosowanie między innymi do działań sądów i innych organów wymiaru sprawiedliwości*”, chociaż „*prawo Unii lub prawo państwa członkowskiego może doprecyzować operacje i procedury przetwarzania danych osobowych przez sądy i inne organy wymiaru sprawiedliwości*”. Jednym z ograniczeń jest wskazanie, że właściwość organów nadzorczych nie powinna dotyczyć przetwarzania danych osobowych przez sądy w ramach sprawowania wymiaru sprawiedliwości - tak by chronić niezawisłość sprawowania wymiaru sprawiedliwości. Aspekt nadzoru nie leży jednak w zakresie niniejszej opinii.

OŚRODEK BADAŃ, STUDIÓW I LEGISLACJI KRAJOWEJ RADY RADCÓW PRAWNYCH

KRAJOWA IZBA RADCÓW PRAWNYCH | ul. Powązkowska 15, 01-797 Warszawa | tel.: 22 300 86 40 | kirp@kirp.pl | NIP 5261043011

Potwierdzenie zastosowania RODO do danych przetwarzanych w ramach postępowania sądowego znajdziemy również w art. 9 ust. 2 lit. f RODO oraz w powiązanim z nim motywie 52 (odnoszącymi się do przetwarzania tzw. szczególnych kategorii danych osobowych).

Zastosowanie RODO do danych przetwarzanych w postępowaniu cywilnym nie budzi również wątpliwości w doktrynie¹.

Ponadto, Rozporządzenie przewiduje możliwość ograniczenia stosowania niektórych jego przepisów ze względu m. in. na ochronę niezależności sądów i postępowania sądowego (art. 23 ust. 1 lit. f RODO). Polski ustawodawca skorzystał z tej możliwości wyłączając bądź ograniczając w postępowaniu przed sądami powszechnymi niektóre prawa podmiotów danych, przewidziane w art. 13 (obowiązek informacyjny), 15 (prawo dostępu), 16 (prawo do sprostowania danych), 18 (prawo do ograniczenia przetwarzania) i 19 RODO (obowiązek powiadomienia o sprostowaniu lub usunięciu danych) (art. 175dc PoUSP). Ograniczenie stosowania niektórych przepisów RODO, t. j. wspomnianych już art. 15 ust. 1 i 3, art. 18 i art. 19 oraz art. 21 ust.1 RODO (prawo sprzeciwu) przewidziano również w UoRP. Szczegółowa analiza tych przepisów jest poza zakresem niniejszej opinii, niemniej, ograniczenia w nich przewidziane potwierdzają, że przepisy RODO co do zasady znajdują zastosowanie do danych osobowych przetwarzanych przez sądy w postępowaniu cywilnym oraz przez radców prawnych świadczących pomoc prawną poprzez reprezentowanie klientów w takim postępowaniu.

3. Materialny zakres stosowania RODO

Przed omówieniem statusu radcy prawnego wobec przetwarzanych przez niego w ramach postępowania danych osobowych oraz podstaw prawnych tego działania, warto zwrócić uwagę na zakres materialny stosowania RODO, a w szczególności na zakres wynikający z przepisu art. 2 ust. 1

---

¹ Na ten temat m. in. A. Klich, RODO w postępowaniu cywilnym - wybrane zagadnienia, [w:] K. Flaga- Gieruszyńska, J. Gołaczyński [red. nauk.], Ochrona danych osobowych w postępowaniach sądowych i przed organami administracji publicznej, Warszawa 2019, s. 33 i n. Również: A. Szkurlat, Ochrona danych osobowych w wymiarze sprawiedliwości, [w:] D. Lubasz [red. nauk.], Meritum. Ochrona danych osobowych, II wyd., Warszawa 2022, s. 951 i n., z zastrzeżeniem, że omawiając zagadnienia stosowania RODO w postępowaniu cywilnym autor skupia się na aspekcie przetwarzania danych osobowych przez sąd.

OŚRODEK BADAŃ, STUDIÓW I LEGISLACJI KRAJOWEJ RADY RADCÓW PRAWNYCH

KRAJOWA IZBA RADCÓW PRAWNYCH | ul. Powązkowska 15, 01-797 Warszawa | tel.: 22 300 86 40 | kirp@kirp.pl | NIP 5261043011

RODO. Zgodnie z tym przepisem, Rozporządzenie ma zastosowanie do przetwarzania danych osobowych w sposób całkowicie lub częściowo zautomatyzowany oraz do przetwarzania w sposób inny niż zautomatyzowany danych osobowych stanowiących część zbioru danych lub mających stanowić część zbioru danych.

Z powołanego art. 2 ust. 1 wynika, że RODO ma zastosowanie do każdego przetwarzania danych, które ma choćby częściowo zautomatyzowany charakter, natomiast w stosunku do tradycyjnego (niezautomatyzowanego, „ręcznego”) przetwarzania ma zastosowanie tylko w określonych przypadkach, tj. jeśli dane już są lub mają stać się częścią zbioru.

Zgodnie z art. 4 pkt 6 RODO pojęcie zbioru danych oznacza uporządkowany zestaw danych osobowych dostępnych według określonych kryteriów, niezależnie od tego, czy zestaw ten jest scentralizowany, zdecentralizowany czy rozproszony funkcjonalnie lub geograficznie. Zatem, aby uznać określony zestaw danych za zbiór danych nie wystarczy jakiegokolwiek uporządkowanie, musi to być uporządkowanie pozwalające na dostępność konkretnych danych osobowych. Głównym kryterium jest tu alfabetyczne ułożenie według nazwisk osób. W praktyce trudno uznać akta sprawy prowadzone przez pełnomocnika za zbiór danych, ponieważ zwykle nie są one uporządkowane według wspomnianego kryterium.

Jeśli zatem, dane przetwarzane przez pełnomocnika nie są przetwarzane choćby częściowo w sposób zautomatyzowany, nie są i nie będą częścią zbioru danych, którego administratorem jest pełnomocnik, RODO do takiego wykorzystywania danych osobowych nie będzie miało zastosowania.

Jeśli zatem pełnomocnik w celu poparcia swoich twierdzeń wykorzystuje dane osobowe, ale wykorzystanie to (przetwarzanie) nie jest zautomatyzowane (np. pozyskuje on dane ustnie od mocodawcy, zapisuje je na kartce i przekazuje ustnie lub w tradycyjnym piśmie procesowym sądowi) a dane nie stanowią części zbioru prowadzonego przez pełnomocnika, wówczas takie przetwarzanie nie podlega przepisom RODO.

Oceniając zakres stosowania RODO pod kątem ww. art. 2 ust. 1 należy rozważać wykorzystanie danych odrębnie przez każdego administratora. Pełnomocnik nie ma bowiem wpływu na to w jaki sposób (zautomatyzowany bądź nie, w zbiorze lub poza zbiorem) będzie te same dane przetwarzał sąd. Może być zatem tak, że RODO nie będzie miało zastosowania do danych przetwarzanych przez

OŚRODEK BADAŃ, STUDIÓW I LEGISLACJI KRAJOWEJ RADY RADCÓW PRAWNYCH

KRAJOWA IZBA RADCÓW PRAWNYCH | ul. Powązkowska 15, 01-797 Warszawa | tel.: 22 300 86 40 | kirp@kirp.pl | NIP 5261043011

pełnomocnika (z uwagi na całkowicie niezautomatyzowany charakter przetwarzania danych poza zbiorem), a znajdzie zastosowanie od chwili ich udostępnienia sądowi.

Kwestia materialnego zakresu stosowania RODO może mieć znaczenie w niektórych przypadkach, m. in. ze względu na zastosowanie art. 107 UODO, o którym mowa w pytaniu nr 2.

Otóż, zgodnie z art. 1 ust. 1 UODO, ustawę tę stosuje się do „ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych w zakresie określonym w art. 2 i art. 3 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 z dnia 27 kwietnia 2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia dyrektywy 95/46/WE (ogólne rozporządzenie o ochronie danych) (Dz. Urz. UE L 119 z 04.05.2016, str. 1), zwanego dalej „rozporządzeniem 2016/679”. Jeśli zatem przetwarzanie danych jest poza zakresem art. 2 RODO, a więc m. in. dochodzi do całkowicie „ręcznego” przetwarzania danych i nie tworzą one i nie będą tworzyć zbioru prowadzonego przez pełnomocnika, wówczas przepisy UODO, w tym przepis art. 107 tej ustawy nie mają zastosowania. Postawienie zarzutu naruszenia tego przepisu wymagałoby wykazania zaistnienia nie tylko przesłanek określonych w tym przepisie (będzie o tym mowa poniżej), ale przede wszystkim wykazania, że przetwarzanie danych przez pełnomocnika odbywało się w sposób określony w art. 2 i 3 RODO.

4. Status radcy prawnego jako pełnomocnika w postępowaniu cywilnym w świetle przepisów RODO

Ocena podstaw prawnych przetwarzania danych osobowych przez radcę prawnego występującego jako pełnomocnik strony wymaga określenia jego statusu w świetle przepisów RODO. Można tu rozpatrywać status administratora lub podmiotu przetwarzającego.

Administratorem jest osoba fizyczna lub prawna, organ publiczny, jednostka lub inny podmiot, który samodzielnie lub wspólnie z innymi ustala cele i sposoby przetwarzania danych osobowych. Jeżeli cele i sposoby takiego przetwarzania są określone w prawie Unii lub w prawie państwa członkowskiego, to również w prawie Unii lub w prawie państwa członkowskiego może zostać

OŚRODEK BADAŃ, STUDIÓW I LEGISLACJI KRAJOWEJ RADY RADCÓW PRAWNYCH

KRAJOWA IZBA RADCÓW PRAWNYCH | ul. Powązkowska 15, 01-797 Warszawa | tel.: 22 300 86 40 | kirp@kirp.pl | NIP 5261043011

wyznaczony administrator lub mogą zostać określone konkretne kryteria jego wyznaczania (art. 4 pkt 7 RODO).

Z kolei podmiot przetwarzający to osoba fizyczna lub prawna, organ publiczny, jednostka lub inny podmiot, który przetwarza dane osobowe w imieniu administratora (art. 4 pkt 7 RODO). Innymi słowy i w pewnym uproszczeniu, administratorem jest podmiot, który ma swoiste władztwo nad danymi, wyrażające się w możliwości decydowaniu o tym, jakie dane, w jakim celu i jakimi środkami będą przetwarzane, zaś podmiot przetwarzający przetwarza dane wyłącznie w granicach wyznaczonych przez administratora.

Polski ustawodawca przesądził, że administratorami danych osobowych przetwarzanych w postępowaniach sądowych w ramach sprawowania wymiaru sprawiedliwości albo realizacji zadań z zakresu ochrony prawnej są sądy (art. 175db PoUSP). Dotyczy to jednak etapu, gdy konkretne dane osobowe zostaną sądowi zakomunikowane, np. w piśmie procesowym.

Przedmiotem niniejszej opinii jest jednak podstawa prawna przetwarzania przez radcę prawnego jako pełnomocnika w procesie cywilnym danych osobowych stron, pełnomocników i sędziów w zakresie niezbędnym do poparcia twierdzeń i zarzutów zgłaszanych w trakcie postępowania.

W pierwszej kolejności należy zwrócić uwagę, że w projekcie Ustawy wdrażającej zaproponowano w stosunku do radców prawnych i adwokatów rozwiązanie podobne do przewidzianego w przepisach PoUSP, tj. wskazujące, że radcowie prawni i adwokaci są administratorami w stosunku do danych osobowych przetwarzanych w ramach wykonywania zawodu². Ostatecznie jednak zrezygnowano z wyraźnego określenia statusu radców prawnych i adwokatów, choć już sam fakt wspomnianego ustawowego ograniczenia niektórych praw (por. w pkt. IV.2 niniejszej opinii) wskazuje, że ustawodawca traktuje przedstawicieli obu zawodów co do zasady jako administratorów. Rezygnację z takiego określenia należy ocenić pozytywnie, ponieważ nie można wykluczyć sytuacji, w których radca prawny lub adwokat będzie podmiotem przetwarzającym.

Kwestia statusu radcy prawnego jako administratora lub podmiotu przetwarzającego budziła wcześniej wątpliwości. Należy jednak przyjąć, że w zakresie świadczenia pomocy prawnej w postaci występowania w roli pełnomocnika klienta co do zasady radca prawny jest administratorem w

---

² Szerzej na ten temat: A. Klich, *op. cit.*, s. 40

OŚRODEK BADAŃ, STUDIÓW I LEGISLACJI KRAJOWEJ RADY RADCÓW PRAWNYCH

KRAJOWA IZBA RADCÓW PRAWNYCH | ul. Powązkowska 15, 01-797 Warszawa | tel.: 22 300 86 40 | kirp@kirp.pl | NIP 5261043011

stosunku do danych osobowych klienta i innych osób, których przetwarzanie jest niezbędne do dokonywania czynności procesowych. W mojej ocenie, sam fakt udzielenia radcy prawnemu pełnomocnictwa nie czyni go automatycznie administratorem, niemniej, jeśli w następstwie jego udzielenia radca prawny kierując się interesem klienta podejmie samodzielne decyzje co do danych osobowych stron, uczestników, sędziów i innych osób, wówczas „nabywa” on status administratora. Do rzadkich należy zaliczyć sytuacje, w których pełnomocnik nie będzie administratorem (dotyczy to w szczególności pełnomocnictw udzielonych do czynności niewymagających wykorzystania danych osobowych).

Status podmiotu przetwarzającego dane na rzecz klienta (administratora) byłby nie do pogodzenia z podstawowymi zasadami wykonywania zawodu. Radca prawny wykonuje zawód mając na celu ochronę prawną interesów klienta (art. 2 UoRP) oraz ze starannością wynikającą z wiedzy prawniczej oraz zasad etyki radcy prawnego (art. 3 ust. 2 UoRP). Radcę prawnego obowiązuje również tajemnica zawodowa obejmująca wszystko, o czym dowiedział się w związku z udzieleniem pomocy prawnej, w tym również pozyskane dane osobowe (art. 3 ust. 3 UoRP). Radca prawny przy wykonywaniu czynności zawodowych korzysta również z wolności słowa i pisma w granicach określonych przepisami prawa i rzeczą potrzebą (art. 11 ust. 1 UoRP)³.

Niemniej, w szczególny sposób należy potraktować status radcy prawnego jako pełnomocnika procesowego. Pełnomocnik, kierując się interesem klienta, może samodzielnie zdecydować o podjęciu czynności procesowych, do których niezbędne będą dane osobowe. W tym znaczeniu, w zdecydowanej większości przypadków decyduje (jeśli jest to niezbędne do dokonania określonej czynności) o wykorzystaniu danych osobowych w określonym celu i przy pomocy określonych środków. W konsekwencji, należy uznać, że radca prawny, podejmujący jako pełnomocnik czynności, z którymi związane jest przetwarzanie danych osobowych, jest co do zasady administratorem tych danych. Poza zakresem niniejszej opinii jest to czy jest on administratorem samodzielnym czy też współadministratorem danych (np. wraz z innymi pełnomocnikami, zatrudniająca go kancelarią, itp.).

---

³ Zgadzam się z charakterystyką statusu radców prawnych i adwokatów w stosunku do danych osobowych w zależności od formy wykonywania zawodu, opisaną w: X. Konarski, G. Sibiga, D. Nowak, K. Syska, I. Małobęcka- Szwast, K. Barszczewska-Mazur, Ogólne rozporządzenie o ochronie danych (RODO) Poradnik dla radców prawnych i adwokatów. Wersja zaktualizowana, https://www.adwokatura.pl/admin/wgrane_pliki/file-2019-07-01-poradnikkirpnaaktualizacja-kbm-28006.pdf. Niemniej, stoję na stanowisku, że status pełnomocnika należy potraktować w sposób szczególny, niezależny od formy wykonywania zawodu.

5. Podstawa prawna przetwarzania danych osobowych przez pełnomocnika (radcę prawnego)

5.1 Podstawy prawne przetwarzania danych osobowych

Jeśli przetwarzanie danych mieści się w zakresie stosowania RODO, wówczas administrator powinien legitymować się jedną z przesłanek legalności przetwarzania danych określonych w art. 6 ust. 1 RODO, w przypadku danych o szczególnym charakterze - w art. 9 RODO, a w odniesieniu do danych osobowych dotyczących wyroków skazujących oraz czynów zabronionych lub powiązanych środków bezpieczeństwa - w art. 10 RODO. Brak spełnienia przez administratora jakiegokolwiek przesłanki może być podstawą jego ukarania, w tym na podstawie art. 107 UODO.

Zgodnie z art. 6 ust. 1 RODO przetwarzanie jest zgodne z prawem wyłącznie w przypadkach, gdy - i w takim zakresie, w jakim - spełniony jest co najmniej jeden z poniższych warunków:

- a) osoba, której dane dotyczą wyraziła zgodę na przetwarzanie swoich danych osobowych w jednym lub większej liczbie określonych celów;
- b) przetwarzanie jest niezbędne do wykonania umowy, której stroną jest osoba, której dane dotyczą, lub do podjęcia działań na żądanie osoby, której dane dotyczą, przed zawarciem umowy;
- c) przetwarzanie jest niezbędne do wypełnienia obowiązku prawnego ciążącego na administratorze;
- d) przetwarzanie jest niezbędne do ochrony żywotnych interesów osoby, której dane dotyczą, lub innej osoby fizycznej;
- e) przetwarzanie jest niezbędne do wykonania zadania realizowanego w interesie publicznym lub w ramach sprawowania władzy publicznej powierzonej administratorowi;
- f) przetwarzanie jest niezbędne do celów wynikających z prawnie uzasadnionych interesów realizowanych przez administratora lub przez stronę trzecią, z wyjątkiem sytuacji, w których nadrzędny charakter wobec tych interesów mają interesy lub podstawowe prawa i wolności osoby, której dane dotyczą, wymagające ochrony danych osobowych, w szczególności gdy osoba, której dane dotyczą, jest dzieckiem.

OŚRODEK BADAŃ, STUDIÓW I LEGISLACJI KRAJOWEJ RADY RADCÓW PRAWNYCH

KRAJOWA IZBA RADCÓW PRAWNYCH | ul. Powązkowska 15, 01-797 Warszawa | tel.: 22 300 86 40 | kirp@kirp.pl | NIP 5261043011

Poniżej omówię pokrótce możliwość zastosowania poszczególnych przesłanek do przetwarzania danych osobowych stron postępowania, uczestników, sędziów i innych osób, przez radcę prawnego działającego w charakterze pełnomocnika.

5.2 Zgoda osoby, której dane dotyczą

Z oczywistych względów możliwość zastosowania przez radcę prawnego jako pełnomocnika przesłanki zgody w odniesieniu do danych o stronach postępowania, pełnomocnikach oraz sędziach jest bardzo ograniczona. W praktyce możliwe jest bowiem uzyskanie zgody jedynie od mocodawcy, jego osób kontaktowych, itp.

5.3 Wykonanie umowy

Przesłanka realizacji umowy również może być zastosowana jedynie w stosunku do strony umowy zawartej przez radcę prawnego i to tylko w przypadku, gdy zlecającym obsługę prawną jest osoba fizyczna. Nie jest możliwe zastosowanie jej do danych osób innych niż strona umowy z administratorem⁴.

5.4 Wypełnienie obowiązku prawnego

Przesłanka niezbędności do wypełnienia obowiązku prawnego ciążącego na administratorze budzi sporo kontrowersji, szczególnie w związku z bardziej liberalnym brzmieniem art. 23 ust. 1 pkt 2 UODO1997, który dopuszczał przetwarzanie danych osobowych, gdy było to niezbędne dla realizacji zarówno obowiązku, jak i uprawnienia wynikającego z przepisu prawa. Art. 6 ust. 1 lit. c RODO nie zawiera już odwołania do uprawnienia. Z literalnego brzmienia tego przepisu wynika, że przepis prawa musi określać obowiązek administratora, dla wypełnienia którego niezbędne jest przetwarzanie danych osobowych. Jak słusznie wskazuje P. Fajgielski, nie jest konieczne, aby przepis określający

---

⁴ P. Litwiński (red.), P. Barta, M. Kawecki, Rozporządzenie UE w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i swobodnym przepływem takich danych. Komentarz, Warszawa 2018, s. 293.

OŚRODEK BADAŃ, STUDIÓW I LEGISLACJI KRAJOWEJ RADY RADCÓW PRAWNYCH

KRAJOWA IZBA RADCÓW PRAWNYCH | ul. Powązkowska 15, 01-797 Warszawa | tel.: 22 300 86 40 | kirp@kirp.pl | NIP 5261043011

obowiązek wyraźnie przewidywał przetwarzanie danych osobowych w celu jego wypełnienia⁵. Ten sam autor wskazuje również, że „w obecnym stanie prawnym można twierdzić, że jeżeli przepisy nakładają obowiązek, do realizacji którego konieczne jest przetwarzanie danych, to nawet w przypadku, gdy przepisy wyraźnie wskazują na uprawnienie do przetwarzania danych, należy przyjąć, że przetwarzanie to służy realizacji obowiązku nałożonego przepisami, a zatem omawiana podstawa znajduje tu zastosowanie”⁶.

Zgodnie z art. 6 ust. 3 RODO, podstawa przetwarzania, o którym mowa w art. 6 ust. 1 lit. c RODO musi być określona w prawie UE lub w prawie państwa członkowskiego, któremu podlega administrator. Cel przetwarzania musi być określony w tej podstawie prawnej.

Podstawa prawna może (nie musi) zawierać szczegóły odnoszące się do przetwarzania danych w celu realizacji obowiązku. Treść art. 6 ust. 3 RODO zdaje się zatem potwierdzać, że do stosowania przesłanki odwołującej się do obowiązku prawnego wystarczy, aby odpowiedni przepis określał treść i cel obowiązku, nie jest natomiast konieczne, aby określał warunki przetwarzania danych osobowych.

Odnosząc powyższe do sytuacji radcy prawnego działającego w charakterze pełnomocnika procesowego należy stwierdzić, że poza przypadkami świadczenia pomocy prawnej z urzędu, radca prawny nie ma obowiązku jej świadczenia, niemniej podjęcie się reprezentacji klienta w sądzie wiąże się z określonymi obowiązkami, które niejednokrotnie wymagają posłużenia się danymi osobowymi stron postępowania, pełnomocników oraz członków składu sądu.

Zgodnie z art. 2 UoRP, pomoc prawna świadczona przez radcę prawnego ma na celu ochronę prawną interesów podmiotów, na rzecz których jest wykonywana. Świadczenie pomocy prawnej polega m. in. na występowaniu przed urzędami i sądami w charakterze pełnomocnika lub obrońcy (art. 6 ust. 1 UoRP). Radca prawny wykonuje zawód ze starannością wynikającą z wiedzy prawniczej oraz zasad etyki radcy prawnego (art. 3 ust. 2 UoRP). Dodatkowo, z zasad etyki radcy prawnego wynika obowiązek kierowania się dobrem klienta w celu ochrony jego praw⁷. Powyższe przepisy wskazują, że radca prawny jako pełnomocnik jest zobowiązany do podjęcia wszelkich czynności procesowych

⁵ P. Fajgielski, Ogólne rozporządzenie o ochronie danych. Ustawa o ochronie danych osobowych. Komentarz, wyd. 2, Warszawa 2022, s. 183.

⁶ Tamże, s. 183-184.

⁷ Art. 8 Kodeksu etyki radcy prawnego (<https://kirp.pl/etyka-i-wykonywane-zawodu/etyka/kodeks-etyki-radcy-prawnego/>)

OŚRODEK BADAŃ, STUDIÓW I LEGISLACJI KRAJOWEJ RADY RADCÓW PRAWNYCH

KRAJOWA IZBA RADCÓW PRAWNYCH | ul. Powązkowska 15, 01-797 Warszawa | tel.: 22 300 86 40 | kirp@kirp.pl | NIP 5261043011

w celu ochrony interesów klienta. Jeśli czynności te wymagają wykorzystania danych osobowych wówczas nawet jeśli przepis nie odwołuje się wyraźnie do przetwarzania takich danych, przetwarzanie ich w niezbędnym zakresie należy traktować jako wypełnienie obowiązku spoczywającego na pełnomocniku.

Zakres czynności wymagających posłużenia się danymi osobowymi jest co do zasady określony przepisami KPC.

W pierwszej kolejności należy wskazać przepis, który wprost dotyczy danych, wśród których mogą znaleźć się dane osobowe.

Zgodnie z art. 126 § 1 KPC, każde pismo procesowe powinno zawierać m. in.:

- imiona i nazwiska lub nazwy stron, ich przedstawicieli ustawowych i pełnomocników,
- osnovę wniosku lub oświadczenia (tu mogą pojawić się dane osobowe),
- w przypadku gdy jest to konieczne do rozstrzygnięcia co do wniosku lub oświadczenia - wskazanie faktów, na których strona opiera swój wniosek lub oświadczenie, oraz wskazanie dowodu na wykazanie każdego z tych faktów (tu również mogą znaleźć się dane osobowe),
- podpis strony albo jej przedstawiciela ustawowego lub pełnomocnika.

Zgodnie z § 2 tego artykułu, gdy pismo procesowe jest pierwszym pismem w sprawie, strona podaje w nim również m. in.:

- oznaczenie miejsca zamieszkania lub siedziby i adresy stron albo, w przypadku gdy strona jest przedsiębiorcą wpisanym do Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej - adres do korespondencji wpisany do Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej ,
- oznaczenie miejsca zamieszkania lub siedziby i adresy przedstawicieli ustawowych i pełnomocników stron,
- numer Powszechnego Elektronicznego Systemu Ewidencji Ludności (PESEL) lub numer identyfikacji podatkowej (NIP) powoda będącego osobą fizyczną, jeżeli jest on obowiązany do jego posiadania lub posiada go nie mając takiego obowiązku.

OŚRODEK BADAŃ, STUDIÓW I LEGISLACJI KRAJOWEJ RADY RADCÓW PRAWNYCH

KRAJOWA IZBA RADCÓW PRAWNYCH | ul. Powązkowska 15, 01-797 Warszawa | tel.: 22 300 86 40 | kirp@kirp.pl | NIP 5261043011

Niezależnie od powyższego, przytoczenie danych osobowych może być również konieczne w związku z określonymi w art. 187 § 1 KPC dodatkowymi wymogami dotyczącymi pozwu. Pozew powinien bowiem zawierać m. in. dokładnie określone żądanie oraz wskazanie faktów, na których powód to żądanie opiera. Jak wskazuje się w literaturze, wykonanie przez powoda tego obowiązku nie kończy się na ogólnikowym wskazaniu rodzaju roszczenia, ale wymaga wykazania istnienia okoliczności faktycznych, na których powód opiera powództwo⁸. Jeżeli powód nie wykaże źródła uprawnienia do występowania z powództwem (zdarzenie prawne, stosunek prawny), wówczas powództwo zostanie oddalone. Występujący w sprawie pełnomocnik musi zatem ujawnić w pozwie wszelkie fakty uzasadniające powództwo. Mogą znaleźć się wśród nich okoliczności dotyczące sfery osobistej stron i uczestników postępowania⁹, w tym dane osobowe.

Niezależnie od wymagań dotyczących pozwu, strony postępowania są obowiązane wskazywać dowody dla stwierdzenia faktów, z których wywodzą skutki prawne (art. 232 KPC). Z jednej strony jest to procesowe ujęcie ogólnej zasady przyjętej w KC, że ciężar udowodnienia faktu spoczywa na osobie, która z faktu tego wywodzi skutki prawne (art. 6 KC), z drugiej - warto podkreślić, że mamy tu do czynienia z obowiązkiem, który spoczywa przede wszystkim na pełnomocniku strony.

Przedmiotem dowodu są fakty mające dla rozstrzygnięcia sprawy istotne znaczenie (art. 227 KPC).

Odnosząc się do kwestii wykorzystania danych osobowych jako elementu stanu faktycznego sprawy, J. Tackowska-Olszewska słusznie wskazuje, że „sfera osobista, w tym sfera prywatna stron, zarówno powoda jak i pozwanego, stanowią przestrzeń poddaną przez sąd badaniu i wnikliwej penetracji. Ingerencja w prywatność, w tym przetwarzanie danych osobowych stron i uczestników postępowania, stanowi warunek sine qua non prawidłowego ustalenia okoliczności faktycznych sprawy i jej rozstrzygnięcia”¹⁰. Oczywiście dotyczy to sytuacji, w których taka ingerencja w prywatność i ochronę danych osobowych są warunkiem prawidłowego ustalenia i oceny stanu faktycznego.

Jak wskazuje się w literaturze, o tym, co strona powinna udowodnić w konkretnym procesie, decyduje przede wszystkim przedmiot sporu, prawo materialne regulujące określone stosunki prawne oraz

---

⁸ J. Tackowska-Olszewska, Ochrona danych osobowych w sprawach cywilnych. Przewód sądowy, uczestnicy postępowania, roszczenia, dowody, Warszawa 2021, s. 69.

⁹ Tamże, s. 70.

¹⁰ Tamże, s. 71

OŚRODEK BADAŃ, STUDIÓW I LEGISLACJI KRAJOWEJ RADY RADCÓW PRAWNYCH

KRAJOWA IZBA RADCÓW PRAWNYCH | ul. Powązkowska 15, 01-797 Warszawa | tel.: 22 300 86 40 | kirp@kirp.pl | NIP 5261043011

prawo procesowe normujące zasady postępowania dowodowego¹¹. Podkreśla się, że fakty mogące stanowić przedmiot dowodu obejmują fragmenty rzeczywistości, na którą składają się zdarzenia mające miejsce w czasie i przestrzeni (aspekt dynamiczny rzeczywistości), przejawy wewnętrznego życia ludzkiego (np. świadomość, zamiar, poczytalność) oraz stany poszczególnych elementów świata zewnętrznego (aspekt statyczny rzeczywistości)¹². Przytoczone przez stronę okoliczności faktyczne mogą zawierać nie tylko dane stron, ale również uczestników i innych osób w zakresie, w jakim jest to niezbędne do wyjaśnienia sprawy.

Dowodem w sprawie może być zeznanie świadka, a zatem w ewentualnym wniosku dowodowym znajdują się jego dane osobowe, a samo zeznanie może dotyczyć okoliczności ze sfery życia prywatnego i zawierać dane osobowe.

Powyższe wskazuje, że strona postępowania, a co za tym idzie, jej pełnomocnik mają w różnych sytuacjach procesowych obowiązki, które wiążą się z koniecznością przetwarzania danych osobowych stron, uczestników i innych osób. Jednak nawet w przypadkach, gdy przepisy KPC nie określają danej czynności jako obowiązku, działanie radcy prawnego w charakterze pełnomocnika, należy oceniać przez pryzmat obowiązku działania w interesie swojego klienta.

W pewnych sytuacjach niezbędne będzie posłużenie się przez pełnomocnika danymi sędziego będącego członkiem składu orzekającego. Dotyczy to w szczególności wniosku o wyłączenie sędziego na podstawie art. 49 § 1 KPC, zgodnie z którym sąd wyłącza sędziego na jego żądanie lub na wniosek strony, jeżeli istnieje okoliczność tego rodzaju, że mogłaby wywołać uzasadnioną wątpliwość co do bezstronności sędziego w danej sprawie. Wniosek o wyłączenie sędziego strona zgłasza na piśmie lub ustnie do protokołu w sądzie, w którym sprawa się toczy, uprawdopodobniając przyczyny wyłączenia (Art. 50 § 1 KPC).

W mojej ocenie, jeśli zachodzi uzasadniona wątpliwość co do bezstronności sędziego, pełnomocnik kierując się interesem klienta powinien złożyć wniosek o wyłączenie. Ma w związku z tym obowiązek uprawdopodobnić przyczyny wyłączenia, co oznacza, że uzasadnienie wniosku siłą rzeczy będzie zawierać nie tylko podstawowe dane osobowe sędziego, ale również inne dane osobowe, których

¹¹ A. Turczyn [w:] O. M. Piaskowska (red.), *Kodeks postępowania cywilnego. Postępowanie procesowe. Komentarz aktualizowany*, LEX/el. 2022, art. 232, wraz z przytoczonym tam orzecznictwem.

¹² M. Sieńko [w:] M. Manowska (red.), *Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz. Tom I. Art. 1-477(16)*, wyd. IV, Warszawa 2021, art. 227.

OŚRODEK BADAŃ, STUDIÓW I LEGISLACJI KRAJOWEJ RADY RADCÓW PRAWNYCH

KRAJOWA IZBA RADCÓW PRAWNYCH | ul. Powązkowska 15, 01-797 Warszawa | tel.: 22 300 86 40 | kirp@kirp.pl | NIP 5261043011

wskazanie może uprawdopodobnić wnioszek. Możemy tu zatem mówić o dopuszczalnym szerszym zakresie informacji i danych niż przy wnioskach dowodowych. Sąd postanawia bowiem o wyłączeniu sędziego, jeżeli stwierdzi choćby możliwość zaistnienia wspomnianych wątpliwości, niezależnie od własnego przekonania o ich zasadności¹³. Przepisy KPC nie wymieniają okoliczności, jakie mogą powodować konieczność wyłączenia sędziego, niemniej w literaturze i orzecznictwie wskazuje się, że chodzi tu o wszelkie relacje sędziego ze stroną postępowania lub jej przedstawicielem, które mogą ewentualnie uzasadniać wątpliwości co do bezstronności w konkretnej sprawie, takie jak przyjaźń, nienawiść, więź rodzinna, powiązania majątkowe, gospodarcze, jak również ujawniona niechęć lub sympatia do strony albo faworyzowanie jednej ze stron kosztem drugiej¹⁴. Pełnomocnik powinien tu zatem przytoczyć każdą informację o relacji pomiędzy sędzią a stroną lub jej przedstawicielem, która potencjalnie może naruszyć zasady obiektywizmu i bezstronności sądu.

Biorąc zatem pod uwagę obowiązki nałożone na strony przez przepisy KPC, a także obowiązki nałożone przepisami UoRP, które odnoszą się do radców prawnych będących pełnomocnikami w postępowaniu cywilnym, można stwierdzić, że radca prawny jest w takiej sytuacji uprawniony do przetwarzania danych osobowych stron postępowania, ich pełnomocników, uczestników, członków składu orzekającego i innych osób w zakresie niezbędnym do realizacji obowiązków wynikających z tych przepisów (art. 6 ust. 1 lit. c RODO).

5.5 Ochrona żywotnych interesów osób, których dane dotyczą

Przesłanka ta dotyczy ochrony szczególnie ważnych interesów podmiotu danych. W odniesieniu do danych przetwarzanych przez pełnomocnika w praktyce może mieć ona zastosowanie tylko do danych osobowych klienta tego pełnomocnika. Ponadto, trudno założyć, że każde postępowanie cywilne dotyczy takich właśnie żywotnych interesów, w związku z tym może ona znaleźć zastosowanie jedynie w szczególnych przypadkach.

¹³ Postanowienie Sądu Najwyższego z 22.11.2016 r., III SO 7/16, LEX nr 2169497.

¹⁴ A. Partyk [w:] O. M. Piaskowska, *op. cit.*, art. 49 wraz z przytoczonym tam orzecznictwem.

OŚRODEK BADAŃ, STUDIÓW I LEGISLACJI KRAJOWEJ RADY RADCÓW PRAWNYCH

KRAJOWA IZBA RADCÓW PRAWNYCH | ul. Powązkowska 15, 01-797 Warszawa | tel.: 22 300 86 40 | kirp@kirp.pl | NIP 5261043011

Warto również zwrócić uwagę, że zgodnie z motywem 46 RODO, żywotny interes innej osoby fizycznej powinien zasadniczo być podstawą przetwarzania danych osobowych wyłącznie w przypadkach, gdy ewidentnie przetwarzania tego nie da się oprzeć na innej podstawie prawnej.

5.6 Wykonanie zadania realizowanego w interesie publicznym

Podobnie jak w przypadku przesłanki realizacji obowiązku prawnego, ta podstawa przetwarzania musi być określona w prawie UE lub w prawie państwa członkowskiego, któremu podlega administrator. Przetwarzanie musi być niezbędne do wykonania zadania realizowanego w interesie publicznym lub w ramach sprawowania władzy publicznej powierzonej administratorowi. Również w odniesieniu do tej podstawy, art. 6 ust. 3 RODO zawiera zastrzeżenie, że prawo unijne lub prawo państwa członkowskiego muszą służyć realizacji celu leżącego w interesie publicznym, oraz być proporcjonalne do wyznaczonego, prawnie uzasadnionego celu.

Należy podkreślić, że w tej podstawie prawnej nie ma odwołania do pojęcia zadań publicznych, ale do szerszej, moim zdaniem, kategorii zadań realizowanych w interesie publicznym.

Omawiana przesłanka legalności przetwarzania danych osobowych w zakresie, w jakim odwołuje się do wykonania zadania realizowanego w interesie publicznym, zasługuje na rozważenie w kontekście zarówno charakterystyki zawodu radcy prawnego oraz świadczenia przez niego pomocy prawnej, jak i wagi czynności dokonywanych przez niego w postępowaniu przed sądem.

Nie ulega wątpliwości, że zawód radcy prawnego jest zawodem zaufania publicznego, o którym mowa w art. 17 ust. 1 Konstytucji RP¹⁵. Cechy zawodu zaufania publicznego nie zostały wprowadzone w Konstytucji RP wymienione, ale można je zrekonstruować m. in. na podstawie orzecznictwa Trybunału Konstytucyjnego.

W sprawie K 41/05¹⁶ odnoszącej się m. in. do radców prawnych, Trybunał wskazał na następujące elementy definiujące zawody zaufania publicznego.

¹⁵ Por. m. in. wyrok TK z 18.02.2004 r., sygn. akt P 21/02.

¹⁶ Wyrok z dnia 2 lipca 2007 r., sygn. akt K 41/05, <https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=WDU20071240871>

OŚRODEK BADAŃ, STUDIÓW I LEGISLACJI KRAJOWEJ RADY RADCÓW PRAWNYCH

KRAJOWA IZBA RADCÓW PRAWNYCH | ul. Powązkowska 15, 01-797 Warszawa | tel.: 22 300 86 40 | kirp@kirp.pl | NIP 5261043011

Po pierwsze, „*zawód zaufania publicznego*” to zawód polegający na obsłudze osobistych potrzeb ludzkich, wiążący się z przyjmowaniem informacji dotyczących życia osobistego i zorganizowany w sposób uzasadniający przekonanie społeczne o właściwym dla interesów jednostki wykorzystywaniu tych informacji przez świadczących usługi.

Po drugie, wykonywanie zawodu zaufania publicznego określane jest dodatkowo normami etyki zawodowej, szczególną treścią ślubowania, tradycją korporacji zawodowej czy szczególnym charakterem wykształcenia wyższego i uzyskanej specjalizacji (aplikacja). Ustawodawca ma prawo uzależniać prawo wykonywania zawodu zaufania publicznego od spełnienia przez zainteresowanego określonych warunków dotyczących np. jego kwalifikacji zawodowych i moralnych, w tym wymagania cechy „*nieskazitelnego charakteru*” i „*rękojmi prawidłowego wykonywania zawodu*”.

Po trzecie, przymiot zawodu „*zaufania publicznego*”, jaki charakteryzuje zawody poddane unormowaniom art. 17 ust. 1 Konstytucji, polega nie tylko na objęciu zakresem ich wykonywania pieczy nad prowadzeniem spraw lub ochroną wartości (dóbr) o zasadniczym i (najczęściej) osobistym znaczeniu dla osób korzystających z usług w sferze zawodów zaufania publicznego. Nie wyczerpuje się też w podejmowaniu ważnych - w wymiarze publicznym - czynności zawodowych, wymagających profesjonalnego przygotowania, doświadczenia, dyskrecji oraz taktu i kultury osobistej. „*Zawody zaufania publicznego*” wykonywane są - zgodnie z ich konstytucyjnym określeniem - w sposób założony i społecznie aprobowany, o ile ich wykonywaniu towarzyszy realne „*zaufanie publiczne*”. Na zaufanie to składa się szereg czynników, wśród których na pierwszy plan wysuwają się: przekonanie o zachowaniu przez wykonującego ten zawód dobrej woli, właściwych motywacji, należytej staranności zawodowej oraz wiara w przestrzeganie wartości istotnych dla profilu danego zawodu. W odniesieniu do wykonywania prawniczych zawodów zaufania publicznego do istotnych wartości należy pełne i integralne respektowanie prawa, w tym zwłaszcza - przestrzeganie wartości konstytucyjnych (w ich hierarchii) oraz dyrektyw postępowania.

Odwołując się do literatury przedmiotu, do cech tych zawodów Trybunał Konstytucyjny zaliczył m. in.:

- szczególną doniosłość prawidłowego i zgodnego z interesem publicznym wykonywania - istotnego z racji znaczenia, jaką dana dziedzina społecznej aktywności zawodowej odgrywa w społeczeństwie,

OŚRODEK BADAŃ, STUDIÓW I LEGISLACJI KRAJOWEJ RADY RADCÓW PRAWNYCH

KRAJOWA IZBA RADCÓW PRAWNYCH | ul. Powązkowska 15, 01-797 Warszawa | tel.: 22 300 86 40 | kirp@kirp.pl | NIP 5261043011

oraz z racji konieczności zapewnienia ochrony gwarantowanych Konstytucją RP praw podmiotowych jednostki;

- powierzanie w warunkach wysokiego zaufania uprawiającym taki zawód informacji osobistych i dotyczących życia prywatnego osób korzystających z ich usług;
- występowanie sformalizowanej deontologii zawodowej oraz rękojmia należytego i zgodnego z interesem publicznym wykonywania zawodu, gwarantowana z jednej strony przez wysokie bariery dostępu do wykonywania każdego z zawodów zaufania publicznego, obejmujące nie tylko wymóg ukończenia odpowiedniego szkolenia, lecz również reprezentowanie odpowiedniego poziomu etycznego, z drugiej - sprawowaną w interesie publicznym pieczęcią organów samorządu zawodowego.

Nie ma przy tym znaczenia zarobkowy charakter wykonywania zawodu. W orzeczeniu w sprawie SK 64/03¹⁷ Trybunał Konstytucyjny, również w odniesieniu do zawodów prawniczych, stwierdził, że jakość obsługi prawnej nie może być oceniana jedynie w aspekcie stosunku prawnik - klient. *„Konieczne jest też dostrzeżenie roli zawodów prawniczych w procesie wymiaru sprawiedliwości. Powołany w charakterze świadka radca prawny, adwokat, notariusz, są w sytuacji konfliktu dwóch wartości: dobra wymiaru sprawiedliwości, a w procesie karnym - poszukiwania prawdy o popełnionym czynie i jego sprawcy, oraz dobra klienta, który powierzył im informację o sobie. W ocenie Trybunału z art. 17 Konstytucji nie można wnosić, by Konstytucja nakazywała dać bezwzględny prymat tej drugiej wartości. Nie ulega wątpliwości, że konstytucyjne uznanie pozycji korporacji zawodowej radców prawnych (podobnie jak adwokatów) ma swą podstawę także w dostrzeżeniu przez ustawodawcę publicznoprawnego aspektu pracy radców prawnych i adwokatów”*.

W sprawie SK 22/02¹⁸ dotyczącej kwalifikacji do udzielania porad prawnych, Trybunał przypomniał, że *„zgodnie z art. 22 Konstytucji ograniczenie wolności działalności gospodarczej jest dopuszczalne tylko w ustawie i tylko ze względu na ważny interes publiczny. W odniesieniu do zawodów adwokata i radcy prawnego wskazuje się na racje związane z ochroną praw obywateli oraz bezpieczeństwo obrotu prawnego. Należyta i wysoka jakość usług prawnych - pomocy prawnej świadczonej przez przedstawicieli tych zawodów zapewnia szereg instytucji, m.in.: obostrzony tryb kwalifikowania*

¹⁷ Wyrok TK z dnia 22 listopada 2004 r. sygn. akt SK 64/03, <https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU20042552568/T/D20042568TK.pdf>

¹⁸ Wyrok z dnia 26 listopada 2003 r., sygn. akt SK 22/02, <https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU20032062012/T/D20032012TK.pdf>

OŚRODEK BADAŃ, STUDIÓW I LEGISLACJI KRAJOWEJ RADY RADCÓW PRAWNYCH

KRAJOWA IZBA RADCÓW PRAWNYCH | ul. Powązkowska 15, 01-797 Warszawa | tel.: 22 300 86 40 | kirp@kirp.pl | NIP 5261043011

członków obu korporacji; obowiązek odbycia aplikacji i złożenia egzaminu radcowskiego lub adwokackiego; gwarancje niezależności w wykonywaniu zawodu; niezależność samorządowa, odpowiedzialność dyscyplinarna; enumeratywnie wyliczone formy wykonywania zawodu”.

W sprawie SK 20/00¹⁹ Trybunał Konstytucyjny wskazał w wyroku m.in., że „spełnienie wysokich wymagań stawianych przez ustawodawcę osobom wykonującym zawód zaufania publicznego jest uzasadnione tym, iż powierzone są im zadania o szczególnym charakterze lub szczególnej doniosłości z punktu widzenia zadań państwa, troski o realizację interesu publicznego czy gwarancji wolności i praw jednostki”. I tu również podkreślił, że zawód zaufania publicznego to „zawód polegający na obsłudze osobistych potrzeb ludzkich, wiążący się z przyjmowaniem informacji dotyczących życia osobistego i zorganizowany w sposób uzasadniający przekonanie społeczne o właściwym dla interesów jednostki wykorzystywaniu tych informacji przez świadczących usługi”.

Status zawodu zaufania publicznego zakłada zatem, że niezależnie od zarobkowego charakteru jego wykonywania i głównego celu, jakim jest ochrona interesów klienta, ważnym aspektem jest to, że prawidłowe i staranne jego wykonywanie leży w interesie publicznym. Ma to szczególne znaczenie w kontekście czynności wykonywanych przez radcę prawnego przed organami wymiaru sprawiedliwości, gdzie konieczność podjęcia określonych działań stanowi gwarancję ochrony wolności i praw jednostki. Działania te w szerszym wymiarze są również realizacją interesu publicznego. Jednocześnie Trybunał wskazuje, że zarówno powodem jak i konsekwencją owego „zaufania publicznego” jest konieczność posługiwania się informacjami z życia prywatnego różnych osób, w tym danymi osobowymi.

Zasadne jest zatem uznanie że posługiwanie się danymi osobowymi w zakresie niezbędnym do urzeczywistnienia gwarancji praw i wolności jednostki m. in. w postępowaniu cywilnym stanowi nie tylko element prywatnej działalności gospodarczej radcy prawnego, ale jest również działaniem wykonywanym w interesie publicznym. Jak wynika ze wspomnianego orzecznictwa, dotyczy to nie tylko reprezentacji klienta prowadzonej z urzędu.

Dobłą ilustracją jest tu wspomniany wniosek o wyłączenie sędziego. Sędzia ma za zadanie rozstrzygać spory w sposób wyważony i obiektywny²⁰. Zgłaszając wniosek pełnomocnik działa zatem w równym

¹⁹ Wyrok Trybunału Konstytucyjnego z 7 maja 2002 r., OTK ZU nr 3/A/2002, poz. 29

²⁰ A. Partyk [w:] O. M. Piaskowska (red.), *op. cit.*, art. 49.

OŚRODEK BADAŃ, STUDIÓW I LEGISLACJI KRAJOWEJ RADY RADCÓW PRAWNYCH

KRAJOWA IZBA RADCÓW PRAWNYCH | ul. Powązkowska 15, 01-797 Warszawa | tel.: 22 300 86 40 | kirp@kirp.pl | NIP 5261043011

stopniu w interesie publicznym, co w interesie klienta. Nie jest bowiem przesądzone czy ewentualna relacja ze stroną miałyby (i jaki) wpływ na rozstrzygnięcie.

5.7 Prawnie uzasadniony interes

Omawiana przesłanka jest spełniona, gdy przetwarzanie danych osobowych jest niezbędne do celów wynikających z prawnie uzasadnionych interesów realizowanych przez administratora lub przez stronę trzecią, z wyjątkiem sytuacji, w których nadrzędny charakter wobec tych interesów mają interesy lub podstawowe prawa i wolności osoby, której dane dotyczą, wymagające ochrony danych osobowych, w szczególności gdy osoba, której dane dotyczą, jest dzieckiem.

Prawnie uzasadniony interes, o którym mowa w tym przepisie to interes, który jest zgodny z prawem. Jak wskazuje się w orzecznictwie, interes ten nie musi wynikać wprost z przepisów prawa²¹. Niemniej, nawet gdyby przyjąć, że musi on z prawa wynikać, to wydaje się, że przesłanka ta w odniesieniu do radcy prawnego działającego w charakterze pełnomocnika, jest spełniona z uwagi na przepisy powołane w pkt 5.4 powyżej.

Administrator może powoływać się na przesłankę prawnie uzasadnionego interesu, chyba, że interesy lub podstawowe prawa i wolności osoby, której dane dotyczą, przeważają nad interesem administratora. Omawiany przepis nie określa czym jest prawnie uzasadniony interes, jednak pewne wskazówki dotyczące omawianej przesłanki znalazły się w motywie 47 RODO, który stwierdza, że *„podstawą prawną przetwarzania mogą być prawnie uzasadnione interesy administratora, w tym administratora, któremu mogą zostać ujawnione dane osobowe, lub strony trzeciej, o ile w świetle rozsądnych oczekiwań osób, których dane dotyczą, opartych na ich powiązaniach z administratorem nadrzędne nie są interesy lub podstawowe prawa i wolności osoby, której dane dotyczą. Taki prawnie uzasadniony interes może istnieć na przykład w przypadkach, gdy zachodzi istotny i odpowiedni rodzaj powiązania między osobą, której dane dotyczą, a administratorem, na przykład gdy osoba, której dane dotyczą, jest klientem administratora lub działa na jego rzecz. Aby stwierdzić istnienie prawnie uzasadnionego interesu, należałoby w każdym przypadku przeprowadzić dokładną ocenę, w tym ocenę tego, czy w czasie i w kontekście, w którym zbierane są dane osobowe, osoba, której dane dotyczą, ma*

²¹ Wyrok WSA z 10.11.2021 r., sygn., II SA/Wa 868/21

OŚRODEK BADAŃ, STUDIÓW I LEGISLACJI KRAJOWEJ RADY RADCÓW PRAWNYCH

KRAJOWA IZBA RADCÓW PRAWNYCH | ul. Powązkowska 15, 01-797 Warszawa | tel.: 22 300 86 40 | kirp@kirp.pl | NIP 5261043011

rozsądne przesłanki by spodziewać się, że może nastąpić przetwarzanie danych w tym celu. Interesy i prawa podstawowe osoby, której dane dotyczą, mogą być nadrzędne wobec interesu administratora danych w szczególności w przypadkach, gdy dane osobowe są przetwarzane w sytuacji, w której osoby, których dane dotyczą, nie mają rozsądnych przesłanek, by spodziewać się dalszego przetwarzania. (...) Prawnie uzasadnionym interesem administratora, którego sprawa dotyczy, jest również przetwarzanie danych osobowych bezwzględnie niezbędne do zapobiegania oszustwom. Za działanie wykonywane w prawnie uzasadnionym interesie można uznać przetwarzanie danych osobowych do celów marketingu bezpośredniego²².

W motywie tym zwraca się zatem uwagę na dwa zasadnicze elementy omawianej przesłanki: relację pomiędzy administratorem a osobą, której dane dotyczą oraz rozsądne przesłanki po stronie tej osoby, by spodziewać się przetwarzania jej danych przez administratora.

W praktyce, aby prawidłowo ocenić tę relację, administratorzy przeprowadzają tzw. test ważenia interesów. Jak wskazano w ww. motywie, ocenę należy przeprowadzać dla każdej czynności przetwarzania danych. Wykonanie testu leży poza zakresem niniejszej opinii, niemniej wydaje się, że w większości przypadków powinien on potwierdzić zasadność przetwarzania przez radcę prawnego będącego pełnomocnikiem danych osobowych stron, ich pełnomocników, uczestników postępowania, sędziów i innych osób w zakresie, w jakim jest to niezbędne do uzasadnienia twierdzeń przedstawianych przed sądem, włącznie z wnioskiem o wyłączenie sędziego. Interes administratora (pełnomocnika) wynika z obowiązku ochrony interesów klienta. Osoby, których dane dotyczą będące stronami, pełnomocnikami, uczestnikami i sędziami, mogą spodziewać się przetwarzania ich danych w związku z toczącym się postępowaniem. Relacją jest w tym przypadku istniejące roszczenie. RODO w kilku przepisach wskazuje, że dochodzenie roszczeń i obrona przed nimi uzasadnia przetwarzanie danych osobowych (art. 9 ust. 2 lit. f, art. 17 ust. 3 lit. e, art. 18 ust. 1 c i ust. 2 RODO. Z art. 21 ust. 1 wynika, że ustalenie, dochodzenie i obrona roszczeń może być oparte o przesłankę prawnie uzasadnionego interesu. Podobne stanowisko wyraża w swoich wyrokach WSA w Warszawie²³.

²² Na temat przesłanki prawnie uzasadnionego interesu wypowiedziała się Grupa Robocza powstała na podstawie art. 29 uchylonej przez RODO Dyrektywy 95/46 w Opinii 06/2014 w sprawie pojęcia uzasadnionych interesów administratora danych zawartego w art. 7 dyrektywy 95/46/WE. Opinia powstawała w czasie, gdy prowadzono już prace nad Rozporządzeniem, ale nie została przejęta przez Europejską Radę Ochrony Danych, następczynią Grupy Roboczej.

²³ M. in. wyrok WSA z 10.11.2021 r., sygn., II SA/Wa 868/21. W tym i kilku innych wyrokach, WSA wskazał jako

OŚRODEK BADAŃ, STUDIÓW I LEGISLACJI KRAJOWEJ RADY RADCÓW PRAWNYCH

KRAJOWA IZBA RADCÓW PRAWNYCH | ul. Powązkowska 15, 01-797 Warszawa | tel.: 22 300 86 40 | kirp@kirp.pl | NIP 5261043011

W konsekwencji należy uznać, że - pod warunkiem potwierdzenia w teście ważenia interesów - radca prawny występujący jako pełnomocnik może przetwarzać dane osobowe, o których mowa w pytaniu nr 1 na podstawie przesłanki prawnie uzasadnionego interesu (art. 6 ust. 1 lit. f RODO).

5.8 Podstawy prawne przetwarzania szczególnych kategorii danych osobowych oraz danych osobowych dotyczących wyroków skazujących i czynów zabronionych

Niektóre kategorie danych osobowych podlegają szczególnej ochronie. Zgodnie z art. 9 ust. 1 RODO zabronione jest przetwarzanie danych osobowych ujawniających pochodzenie rasowe lub etniczne, poglądy polityczne, przekonania religijne lub światopoglądowe, przynależność do związków zawodowych oraz przetwarzania danych genetycznych, danych biometrycznych w celu jednoznacznego zidentyfikowania osoby fizycznej lub danych dotyczących zdrowia, seksualności lub orientacji seksualnej tej osoby. Takie dane często są przedmiotem twierdzeń i dowodów w postępowaniu cywilnym. Należy zatem wskazać, że jednym z wyjątków od zakazu ich przetwarzania jest sytuacja, gdy przetwarzanie jest niezbędne do ustalenia, dochodzenia lub obrony roszczeń lub w ramach sprawowania wymiaru sprawiedliwości przez sądy (art. 9 ust. 2 lit. f RODO). Na marginesie warto zauważyć, że skoro istnieje wyraźna podstawa prawna do przetwarzania danych szczególnych kategorii danych w związku z roszczeniami, to tym bardziej należy uznać istnienie podstawy prawnej dla przetwarzania w tym celu danych „zwykłych”.

Dodatkowe ograniczenia dotyczą danych osobowych o wyrokach skazujących oraz czynach zabronionych lub powiązanych środkach bezpieczeństwa. Wolno je przetwarzać na podstawie art. 6 ust. 1 RODO wyłącznie pod nadzorem władz publicznych lub jeżeli przetwarzanie jest dozwolone prawem Unii lub prawem państwa członkowskiego przewidującymi odpowiednie zabezpieczenia praw i wolności osób, których dane dotyczą. Wydaje się, że objęcie takich danych tajemnicą radcy prawnego stanowi odpowiednie zabezpieczenie, o którym mowa w tym przepisie.

---

nieprawidłowe stanowisko Prezesa Urzędu Ochrony Danych Osobowych, zgodnie z którym przetwarzanie danych osobowych w celu dochodzenia roszczeń nie jest możliwe po zakończeniu umowy, chyba, że jedna ze stron umowy zgłosiła roszczenie przed jej zakończeniem.

OŚRODEK BADAŃ, STUDIÓW I LEGISLACJI KRAJOWEJ RADY RADCÓW PRAWNYCH

KRAJOWA IZBA RADCÓW PRAWNYCH | ul. Powązkowska 15, 01-797 Warszawa | tel.: 22 300 86 40 | kirp@kirp.pl | NIP 5261043011

6. Możliwość zastosowania art. 107 UODO

Przedmiotem drugiego pytania jest ocena posłużenia się przez radcę prawnego występującego w charakterze pełnomocnika danymi osobowymi stron, uczestników, członków składu orzekającego w celu uzasadnienia zarzutów lub twierdzeń w postępowaniu cywilnym w świetle art. 107 UODO.

Zgodnie z ust. 1 tego artykułu kto przetwarza dane osobowe, choć ich przetwarzanie nie jest dopuszczalne albo do ich przetwarzania nie jest uprawniony, podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do lat dwóch.

Z kolei ust. 2 stanowi, że jeżeli powyższy czyn dotyczy danych ujawniających pochodzenie rasowe lub etniczne, poglądy polityczne, przekonania religijne lub światopoglądowe, przynależność do związków zawodowych, danych genetycznych, danych biometrycznych przetwarzanych w celu jednoznacznego zidentyfikowania osoby fizycznej, danych dotyczących zdrowia, seksualności lub orientacji seksualnej, podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do lat trzech.

Jak wskazuje P. Fajgielski, przestępstwo bezprawnego przetwarzania danych, o którym mowa w powołanym przepisie może być popełnione w przypadku:

- 1) przetwarzania danych osobowych, gdy przetwarzanie nie jest dopuszczalne;
- 2) przetwarzania danych przez osobę, która nie jest do tego uprawniona.

Autor podkreśla, że z niedopuszczalnością przetwarzania danych w świetle przepisów RODO mamy do czynienia przede wszystkim w sytuacji, gdy nie zachodzi żadna z przesłanek zgodności przetwarzania danych z prawem, określonych w art. 6 i 10 unijnego rozporządzenia. Ponadto, niedopuszczalność przetwarzania danych ma miejsce także w innych przypadkach, gdy przetwarzanie nie jest dopuszczalne, np. w sytuacji, gdy podmiot danych wyraził skuteczny sprzeciw wobec przetwarzania danych, zgodnie z art. 21 rozporządzenia 2016/679²⁴.

---

²⁴ Prawo sprzeciwu może zostać zgłoszone, gdy dane są przetwarzane na podstawie art. 6 ust. 1 lit. e lub f RODO (przesłanki wykonywania zadań w interesie publicznym i prawnie uzasadnionego interesu), jednak – jak wspomniano powyżej, administrator w celu dochodzenia i obrony przed roszczeniami może przetwarzać dane pomimo zgłoszonego sprzeciwu.

OŚRODEK BADAŃ, STUDIÓW I LEGISLACJI KRAJOWEJ RADY RADCÓW PRAWNYCH

KRAJOWA IZBA RADCÓW PRAWNYCH | ul. Powązkowska 15, 01-797 Warszawa | tel.: 22 300 86 40 | kirp@kirp.pl | NIP 5261043011

Przetwarzanie danych przez osobę nieuprawnioną zachodzi wówczas, gdy osoba, która przetwarza dane, nie jest uprawniona do tego rodzaju działań. Jak wskazuje ten sam autor, uprawnienie może wynikać wprost z mocy prawa (z przepisu, który określa uprawnienie) lub z upoważnienia nadanego przez administratora lub podmiot przetwarzający, zgodnie z art. 29 rozporządzenia 2016/679²⁵.

Art. 107 UODO można, zgodnie z art. 1 tej ustawy zastosować tylko w przypadku, gdy do danej czynności przetwarzania ma zastosowanie RODO. W związku z powyższym nie jest możliwe zastosowanie tego przepisu do przetwarzania nie objętego zakresem materialnym stosowania RODO. Ponadto, niezgodne z prawem jest ukaranie na podstawie tego przepisu radcy prawnego występującego w charakterze pełnomocnika w postępowaniu cywilnym. Legitymowanie się choćby jedną z powyższych przesłanek wyklucza bowiem twierdzenie o niedopuszczalności przetwarzania danych przez pełnomocnika.

7. Wnioski

7.1 Jeśli radca prawny występujący jako pełnomocnik w postępowaniu cywilnym przetwarza dane osobowe stron postępowania, ich pełnomocników, uczestników i członków składu orzekającego w sposób całkowicie niezautomatyzowany (tradycyjny, „ręczny”) i poza zbiorem, wówczas przetwarzanie to jest poza zakresem materialnym stosowania określonym w art. 2 ust. 1 RODO, a w konsekwencji nie może zostać ukarany na podstawie art. 107 UODO.

7.2 Przy założeniu, że RODO ma zastosowanie, radca prawny przetwarzający jako pełnomocnik dane powyższych osób w zakresie niezbędnym do poparcia twierdzeń i wniosków zgłaszanych w trakcie postępowania, działa na podstawie art. 6 ust. 1 RODO spełniając co najmniej przesłanki, o których mowa w lit. c), e) i f) tego przepisu, z zastrzeżeniem, że w przypadku tej ostatniej (prawnie uzasadniony interes) należy potwierdzić zasadność jej zastosowania poprzez przeprowadzenie testu wagi interesów. Przesłanki określone w lit. a), b) i d) również mogą być podstawą przetwarzania powyższych danych, ale tylko w niektórych sytuacjach i w zależności od okoliczności konkretnej

---

²⁵ P. Fajgielski, *op. cit.*, s. 966

OŚRODEK BADAŃ, STUDIÓW I LEGISLACJI KRAJOWEJ RADY RADCÓW PRAWNYCH

KRAJOWA IZBA RADCÓW PRAWNYCH | ul. Powązkowska 15, 01-797 Warszawa | tel.: 22 300 86 40 | kirp@kirp.pl | NIP 5261043011

sprawy. Tym samym, opisane w pytaniu nr 2 przetwarzanie nie wypełnia znamion czynu zabronionego, o którym mowa w art. 107 UODO.

Opracował Dr hab. Arwid Mednis,

Wydział Prawa i Administracji Uniwersytet Warszawski

Dr. hab. Arwid Mednis